

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative

(executarea unor Hotărâri ale Curții Constituționale și perfecționarea mecanismului de executare benevolă a documentelor executorii)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea executării:

1. Adresa Curții Constituționale nr. PCC-01/27a din 15 ianuarie 2013, eliberată în urma Hotărârii Curții Constituționale nr.1 din 15 ianuarie 2013.
2. Hotărârii Curții Constituționale nr. 39 din 14 decembrie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 15 alin. (2) lit. d) și 38 alin. (4) lit. f) din Codul de Executare al Republicii Moldova (sesizarea nr. 24g/2017).
3. Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 19 martie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 353 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă (sesizarea nr. 7g/2019).
4. Hotărârii Curții Constituționale nr. 8 din 5 aprilie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 162 alin. (2) din Codul de Executare (sesizarea nr. 30g/2019).
5. Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 8 octombrie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 61 alin. (1) din Codul de Executare (sesizarea nr. 152g/2019).
6. Hotărârii Curții Constituționale nr. 11 din 25 martie 2021 privind excepția de neconstituționalitate a art. 73 din Codul de Executare (sesizarea nr. 169g/2020).
7. Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 03 martie 2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 60 alin. (4) din Codul de Executare (sesizările nr. 153g/2021, nr. 234g/2021, nr. 240g/2021, nr. 256g/2021 și nr. 266g/2021)

I. Prin Adresa Curții Constituționale nr. PCC-01/27a din 15 ianuarie 2013, Curtea consideră oportună *instituirea unei obligații în sarcina creditorului de a soma debitorul asupra executării benevole a documentului executoriu până la intentarea procedurii de executare silită*. În acest sens, Curtea a menționat că, în vederea realizării sau stabilirii drepturilor și intereselor civile deduse judecății, procesul civil parcurge două etape: *judecata și executarea silită*, aceasta din urmă intervenind în cazul hotărârilor susceptibile de a fi puse în executare cu ajutorul forței coercitive a statului, *în măsura în care debitorul nu-și execută de bunăvoie obligația*. Totodată a

notat că *executarea silită a unei hotărâri judecătorești intervine doar atunci când debitorul refuză să execute benevol hotărârea. Adică neexecutarea voluntară a unui titlu executoriu deschide calea executării silite.*

Mai mult, Curtea a reținut de principiu că acordarea posibilității debitorului *de a executa benevol documentul executoriu* înainte de a trece la executarea silită a bunurilor acestuia reprezintă o formalitate necesară, stabilită în interesul debitorului, pentru a-i acorda un răgaz în vederea îndeplinirii obligației care i se incumbă.

II. Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 39 din 14 decembrie 2017 Curtea a admis parțial excepția de neconstituționalitate ridicată și a declarat neconstituțional art. 15 alin. (2) lit. d) din Codul de executare. Cu referire la art. 38 alin. (4) lit. f) din același act legislativ, Curtea a recunoscut caracterul constituțional al acestuia.

Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a reținut următoarele considerente. Articolul 15 alin. (2) din Codul de executare stabilește cazurile în care instanța de judecată prezintă **din oficiu** titlul executoriu spre executare, printre aceste cazuri fiind și titlul executoriu în cauzele ce țin de urmărirea pensiei de întreținere [art.15 alin. (2) lit. d)]. În acest context, Curtea a menționat faptul că nici o dispoziție constituțională nu interzice ca, prin lege, să se instituie în vederea protejării interesului superior al copilului reguli speciale de procedură pentru urmărirea pensiei de întreținere. Cu toate acestea, nu trebuie neglijat dreptul debitorului de a plăti creditorului în mod benevol suma datorată cu titlu de obligație de întreținere stabilită în titlul executoriu.

Cu referire la prevederile art. 15 alin. (2) lit. d), Curtea a observat că „, , *prin transmiterea din oficiu de către instanța de judecată a titlului executoriu, debitorul este lipsit de posibilitatea de a executa benevol hotărârea judecătorească, până la începerea executării silite, contrar prevederilor articolului 10 din Codul de executare. Această împrejurare conduce la suportarea automată a cheltuielilor de executare, încasate de executorul judecătoresc în toate cazurile de stingere, totală sau parțială, a obligației stabilite în documentul executoriu.*

Prin urmare, transmiterea automată a titlului executoriu spre executare silită antrenează plăți suplimentare, care nu ar fi achitate în cazul existenței posibilității executării benevole. Astfel, această situație constituie o sarcină excesivă, care afectează patrimoniul debitorului, fapt care aduce atingere dreptului său de proprietate, garantat de articolul 46 alin. (1) din Constituție.

Pentru aceste motive, Parlamentul urmează să reglementeze termene de executare benevolă a hotărârilor judecătorești. De asemenea, în vederea excluderii unei sarcini excesive pentru debitor, Curtea consideră necesară reglementarea încasării periodice a onorariului concomitent cu urmărirea plăților periodice.”.

În ceea ce privește art. 38 alin. (4) lit. f) din Codul de executare, debitorul are obligația de a achita onorariul executorului judecătoresc chiar și atunci când executorul nu a inițiat nicio acțiune în vederea asigurării executării documentului executoriu.

Această dispoziție instituționalizează o inechitate în detrimentul debitorului, întrucât, în ciuda executării benevole a obligației de către acesta, executorul va avea dreptul la onorariu din partea acestuia.

Prin adoptarea proiectului de lege se urmărește excluderea normelor legale declarate neconstituționale, dar și operarea unor modificări în cuprinsul Codului de procedură civilă și a Codului de executare în vederea asigurării unui echilibru just între drepturile și interesele contradictorii ale celor două părți în procedura de executare, dar și excluderea probabilității apariției unor situații inechitabile în practică când debitorul obligației, fără a i se acorda un termen rezonabil pentru executarea benevolă după pronunțarea hotărârii judecătorești, este antrenat obligatoriu într-un proces de executare silită, care odată început, implică anumite cheltuieli suplimentare ce vor fi suportate de debitor, conform prevederilor legale actuale, fără vreo culpă a sa.

În acest context, urmează a fi precizat că observațiile Curții Constituționale sunt pertinente nu doar pentru cauzele ce țin de urmărirea pensiei de întreținere, ci pentru toate cauzele care se finalizează cu pronunțarea unei hotărâri judecătorești în condițiile art. 256 alin. (1) Cod de procedură civilă, motiv pentru care proiectul de lege le abordează integral în cuprinsul său.

III. Alăturat considerentelor avute în vedere de Curte la emiterea Hotărârii cu nr. 39 din 14 decembrie 2017, autorul la elaborarea proiectului a ținut cont și de cele care au stat la baza emiterii **Hotărârii Curții Constituționale cu nr. 7 din 19 martie 2019.**

Astfel, prin intermediul acestei Hotărâri a fost declarat neconstituțional textul „*care nu se supune niciunei căi de atac*” din teza a doua a art. 353 alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, unde este reglementată anularea ordonanței judecătorești emisă în procedură simplificată. În scopul asigurării unei căi de atac eficient împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor debitorului, și pentru a permite controlul asupra omisiunii judecătorului care a emis ordonanța de a constata existența unui litigiu între creditor și debitor.

Curtea afirmă că procedura în ordonanță, fiind una simplificată și fără a permite contestații, are ca scop principal reducerea încărcării instanțelor și economisirea resurselor. Cu toate acestea, acest fapt nu justifică, prin sine, reducerea din garanțiile, și așa limitate, pe care le are debitorul în această procedură. Analizând reglementările similare din legislațiile naționale ale altor state europene, s-a constatat că în majoritatea statelor, în procedurile simplificate, înaintarea unor obiecții de către debitor împotriva cererii creditorului atrage examinarea cauzei respective într-o procedură contencioasă. Pornind de la aceasta, Curtea a considerat în mod rezonabil că era justificată existența unei căi efective de atac împotriva încheierii prin care se respingeau obiecțiile debitorului, pentru că se asigura un control cu privire la omisiunea judecătorului care a emis ordonanța de a constata existența unui litigiu între creditor și debitor, iar soluția adoptată de legiuitor prin care s-a urmărit renunțarea la recursul împotriva încheierii de respingere a obiecțiilor în procedura în ordonanță este disproporționată față de scopurile urmărite și, prin urmare, prevederile contestate nu sunt conforme cu articolele 20 și 46 din Constituție.

IV. Prin intermediul proiectului se urmărește și executarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 8 din 5 aprilie 2019, prin care au fost declarate neconstituționale textul „*Actele de executare întocmite de executorul judecătoresc nu pot fi contestate*”

dacă din momentul săvârșirii lor au trecut mai mult de 6 luni.” de la art. 161 alin. (1) din Codul de executare, textul „de la data săvârșirii lui ori a refuzului de a săvârși anumite acte” din art. 162 alin. (1) din Codul de executare și textul „Persoana nu poate fi repusă în termen dacă din data emiterii sau a refuzului emiterii actului contestat au trecut mai mult de 6 luni.” de la art. 162 alin. (2) din Codul de executare (hotărârea dată vizând în general problematica termenului de decădere din dreptul de a contesta actele executorului judecătoresc).

Recunoscând faptul că folosirea termenelor limitative are scopul de a asigura o bună administrare a justiției și o respectare a principiului securității juridice, iar statul dispune de o marjă de apreciere la stabilirea duratei acestor termene, Curtea totuși a subliniat faptul că termenele date nu trebuie să fie excesiv de rigide, astfel încât să lipsească persoana de o contestație efectivă. Dreptul de a înainta o acțiune sau de a introduce o cale de atac trebuie să apară din momentul în care persoana a luat cunoștință, în mod efectiv, de actul care poate să aducă atingere drepturilor sau intereselor sale legitime.

Cu referire la prevederile din Codul de executare care reglementează contestarea actelor emise în procedura de executare, Curtea a constatat existența unor soluții divergente, care sunt conținute în cuprinsul art. 66 alin. (2) și ale art. 67 alin. (7) din Cod (unde se stabilește că termenul pentru contestare se calculează din momentul comunicării actului destinatarului său) și în cuprinsul art. 162 alin. (1) din Cod (unde se stabilește că pentru participanții la procedura de executare termenul se calculează de la emiterii actelor executorului judecătoresc, iar pentru terți - de la data la care au aflat ori trebuie să afle despre aceste acte). Această incoerență normativă este susceptibilă de a crea o stare de insecuritate juridică pentru destinatarii legii. Din aceste 2 abordări legale, *„aplicarea modului de calculare a termenului prevăzut de articolul 162 alin. (1) din Codul de executare ar putea conduce la restrângerea nejustificată a dreptului de acces la un tribunal. Astfel, un debitor sau un alt participant la procedura de executare căruia din culpa executorului nu i s-a trimis actul de executare sau care nu recepționează acest act în timp util, prin intermediul serviciilor poștale, nu își va putea realiza în mod efectiv dreptul de a contesta actul respectiv în cele 15 zile de la emiterea acestuia.”*. Suplimentar s-a reținut că decăderea absolută a debitorului din dreptul de a contesta actele executorului judecătoresc după expirarea unui termen de 6 luni de la emiterea acestuia în mod identic ridică riscul unor încălcări ale drepturilor debitorului, în contextul în care această omisiune poate fi justificată de circumstanțe obiective.

În baza acestor considerente, Curtea ajuns la concluzia că prevederile menționate din cuprinsul art. 161 și 162 din Codul de executare contravin art. 20, coroborat cu art. 23 alin. (2) și (4) din Constituție și, prin urmare, trebuie declarate neconstituționale.

V. Tot prin intermediul proiectului se vine cu ajustarea corespunzătoare a prevederilor art. 61 alin. (1) din Codul de executare, impusă de adoptarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 8 octombrie 2019. În cadrul acestei hotărâri s-a declarat neconstituțional cuvântul *„poate”* din art. 61 alin. (1) din Codul de executare. Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a recurs la o analiză

referitoare la faptul dacă termenul „poate” din art. 61 alin. (1) din Codul de executare desemnează o competență a executorului judecătoresc, adică o putere juridică pe care executorul judecătoresc este obligat să o exercite, sau un drept discreționar, susceptibil în anumite situații să lezeze drepturile și interesele legitime ale participanților la procedura de executare silită. Examinând fiecare din ipotezele enumerate la lit. a) – f) ale alin. (1), Curtea a constatat că toate acestea nu presupun un drept discreționar și o libertate de apreciere a executorului judecătoresc sesizat cu referire la intentarea procedurii de executare silită, acesta **fiind în obligat în fiecare caz în parte să refuze intentarea procedurii**. În condițiile în care, din opiniile recepționate de la autorități, Curtea a constatat că cuvântul „poate” din art. 61 alin. (1) din Codul de executare este interpretat în mod echivoc de către autorități, unele susținând că acesta denotă o prerogativă discreționară a executorului judecătoresc de a refuza sau intenta procedura executării silite, Curtea a decis că pentru asigurarea certitudinii juridice, raportat la dreptul de proprietate, acesta urmează a fi declarat neconstituțional.

VI. Prin adoptarea proiectului de lege se urmărește excluderea normelor legale declarate neconstituționale în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr.11 din 25 martie 2021, prin care a fost declarat neconstituțional art. 73 din Codul de executare.

Curtea a reținut următoarele considerente, *„Articolul 73 din Codul de executare stabilește că în cazul în care, la solicitarea repetată a executorului judecătoresc, debitorul nu se prezintă în fața executorului judecătoresc, instanța de judecată dispune aducerea lui forțată. În baza actului judecătoresc, organul afacerilor interne în a cărui rază teritorială debitorul își are domiciliul îl va aduce pe debitor în mod forțat în fața executorului. Expresia legală „aducerea forțată a debitorului” presupune aplicarea unor măsuri de constrângere contrare voinței persoanei și fac incidente normele referitoare la libertatea individuală din articolul 25 din Constituție.*

La examinarea unei cauze similare și aplicarea articolului 5 § 1 din Convenția Europeană, corespondentul articolului 25 din Constituția Republicii Moldova, Curtea Europeană a notat că însoțirea și prezența unei persoane la secția de poliție a reprezentat o „privare de libertate”. Având în vedere cerințele legislației, nimic nu a sugerat că persoana ar putea decide în mod liber să nu-i urmeze pe ofițerii de poliție la secția de poliție sau că, odată ajuns acolo, să o părăsească în orice moment, fără a suporta consecințe. Chiar dacă persoana și-a exprimat obiecția față de ordinul ofițerului de poliție de a-l urma la sector, el totuși a fost dus acolo de poliție.”.

Aducerea forțată a debitorului reprezintă o măsură excepțională, coercitivă și privativă de libertate, care trebuie să urmărească realizarea unui scop legitim. Chiar dacă reprezintă o lipsire de libertate de scurtă durată, ea nu trebuie să fie nejustificată. În această cauză, Curtea reține că aducerea forțată a debitorului în fața unui executor judecătoresc nu contribuie la realizarea scopului urmărit de procedura de executare. Aducerea forțată a debitorului constituie o măsură excepțională, coercitivă și restrictivă a libertății individuale, cu scopul declarat de a atinge o finalitate legitimă. Chiar dacă impune o privare temporară de libertate, această măsură nu trebuie să fie

aplicată în mod arbitrar. În situația prezentă, aducerea forțată a debitorului în fața executorului judecătoresc nu contribuie eficient la realizarea obiectivelor procedurii de executare.

Scopul procedurii prevăzute de art. 73 din Codul de executare constă în informarea debitorului cu privire la actele executorului judecătoresc, în scopul protejării drepturilor altor persoane și a asigurării autorității justiției. Acest obiectiv este implementat și în faza anterioară, reglementată de art. 67 din Codul de executare, care detaliază procedura aducerii la cunoștința debitorului a actelor de executare. După notificarea acestora, se presupune că debitorul are cunoștință despre existența actelor respective. Prin urmare, aducerea forțată a debitorului în fața executorului judecătoresc în scopul informării este considerată inutilă. Dat fiind caracterul inutil al acestei acțiuni, aceasta devine arbitrară, contrară prevederilor art. 25 din Constituție, interpretate conform cerințelor art. 5 § 1 din Convenție.

VII. Tot prin intermediul proiectului se urmărește și executarea Hotărârii Curții Constituționale nr.5 din 03 martie 2022 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor din art. 60 alin. (4) din Codul de executare.

Curtea a reținut următoarele considerente. Articolul 60 alin. (4) din Codul de executare stabilește cazurile în care debitorul poate contesta încheierile privind intentarea procedurii de executare. În acest context, Curtea constată că art. 60 alin. (4) din Codul de executare, nu reglementează ca temeiuri de contestare a încheierii privind intentarea procedurii de executare cazurile prevăzute la art. 61 alin. (1) literele a), c) și d) din Cod.

Astfel, debitorul, care este parte în cadrul procedurii de executare, nu are dreptul de a contesta încheierea privind intentarea procedurii de executare în cazurile în care, *„documentul nu este de competența executorului judecătoresc; documentul executoriu nu este întocmit în conformitate cu prevederile articolului 14 din Codul de executare; documentul este înaintat de persoana care nu are împuternicirile respective (articolul 61 alin. (1) lit. a), c) și d) din Cod).”*. Aceste prevederi instituie o interdicție absolută, insensibilă la particularitățile unor cazuri, și afectează drepturile debitorului, prevăzute de articolele 20, 26 și 46 din Constituție.

Curtea constată că, pe de o parte, art. 61 alin. (1) lit. a) din Cod obligă executorul judecătoresc să refuze intentarea procedurii de executare în cazul constatării faptului că documentul executoriu nu ține de competența sa. Pe de altă parte, prin dispozițiile contestate din art. 60 alin. (4) din Cod, legislatorul interzice debitorului să conteste încheierea executorului în cazul în care aceasta este emisă cu încălcarea competenței teritoriale a executorului.

Prin urmare, Curtea a conchis că textul *„în temeiul prevăzut la art. 61 lit. b), e) și f) din Cod”* din art. 60 alin. (4) din Codul de executare este în concordanță cu articolele 20, 26, 46 și 54 alin. (2) din Constituție în măsura în care debitorul va putea contesta încheierea privind intentarea procedurii de executare și în cazurile reglementate la art. 61 alin. (1) literele a), c) și d) din Codul de executare.

VIII. În vederea îmbunătățirii aspectelor referitoare la examinarea în cadrul instanțelor de judecată naționale a raporturilor juridice civile și comerciale cu element de extraneitate, precum și în scopul implementării unui sistem național de

recunoaștere globală a acordurilor de alegere a forului, prin care litigiile dintre părțile implicate într-un raport juridic cu element de extraneitate să poată fi soluționate de instanțe în baza liberei alegeri a forului de către părți, fără a fi restricționate la statele parte la Convenția nr. 37 privind acordurile de alegere a forului, semnată la Haga la 30 iunie 2005 (Convenția de la Haga din 2005), prin intermediul proiectului se propun a fi realizate și un șir de intervenții în cuprinsul art. 267 și 462 din Codul de procedură civilă.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul actului normativ nu urmărește transpunerea legislației Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Modificări operate în Codul de procedură civilă

Prin intermediul proiectului de lege se propune realizarea unor modificări în cuprinsul **art. 241 alin. (7)** din *Codul de procedură civilă*, pentru a se alinia prevederea respectivă cu adăugirile propuse la art. 256 din *Codul de procedură civilă*. Astfel, la **art. 256** din *Codul de procedură civilă* se propune completarea cu **alin. (1¹)**, care va prevedea că instanța care a pronunțat ordonanța sau hotărârea judecătorească ce presupune executarea imediată, prevăzută la alin. (1), urmează să stabilească în cuprinsul dispozitivului un termen rezonabil, care nu va putea depăși 15 zile, pentru executarea benevolă de către pârât a obligației sale. Dovada plății efectuate de pârât urmează a fi remisă instanței și se anexează la dosarul cauzei.

Totodată, din cuprinsul **art. 353 alin. (1)** din Codul de procedură civilă se va exclude textul „*care nu se supune niciunei căi de atac*”, declarat neconstituțional prin intermediul Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 19 martie 2019.

La **art. 267** (referitor la *temeiurile scoaterii cererii de pe rol*) **lit. e¹** din *Codul de procedură civilă*, se propune realizarea unor modificări pentru a se alinia prevederea respectivă cu ajustările propuse la art. 462 din *Codul de procedură civilă*. Astfel, la **art. 462** din *Codul de procedură civilă*, referitor la competența contractuală în procesele cu element de extraneitate, se propune operarea unor modificări la alin. (1) și (1¹) care vor prevedea că părțile raporturilor juridice civile și comerciale cu element de extraneitate, vor avea dreptul să aleagă la libera alegere forul (în baza unui acord de alegere a forului, care poate fi unul de alegere exclusivă a forului sau unul de alegere neexclusivă a forului), în vederea soluționării litigiilor apărute sau care ar putea apărea, fără a fi restricționată opțiunea dată doar la statele parte la Convenția nr. 37 privind acordurile de alegere a forului, semnată la Haga la 30 iunie 2005 (Convenția de la Haga din 2005). Astfel, prin aceste intervenții se urmărește să se ofere părților o mai mare libertate în selectarea forului pentru soluționarea litigiilor, în concordanță cu nevoile și particularitățile fiecărui caz în parte.

Modificări operate în Codul de executare

În ceea ce privește *Codul de executare*, se propune completarea cu un nou Capitol, intitulat „*Executarea benevolă a documentelor executorii*”, în vederea punerii în practică a indicației Curții Constituționale din HCC nr. 1 din 15 ianuarie 2013 și a HCC nr. 39 din 14 decembrie 2017. Acest nou Capitol reglementează procedura de executare benevolă a documentelor executorii.

Conform prevederilor **art. 9¹ alin. (1)** din acest capitol, se definește executarea benevolă – ca fiind acordarea posibilității debitorului de a executa benevol documentul executoriu înainte de a fi inițiată executarea silită. Prin instituirea acestei reglementări, se implementează un mecanism prin care debitorul poate să-și îndeplinească obligațiile în mod benevol, fără a fi necesară intervenția forțată a organului de executare. Termenul pentru executarea documentului executoriu este stabilit de lege sau de instanța de judecată, în funcție de specificul fiecărui caz în parte.

La **art. 9¹ alin. (2)**, se reglementează situația în care debitorul nu execută benevol obligația sa, în termenul stabilit în documentul executoriu. În această situație, creditorul este în drept să inițieze executarea silită, prin transmiterea documentului executoriu spre executare silită executorului judecătoresc. Această dispoziție asigură un cadru clar și eficient pentru creditor în eventualitatea în care debitorul nu își îndeplinește în mod benevol obligația sa.

Conform **art. 9¹ alin. (3)**, la prezentarea documentului executoriu privind inițierea procedurii de executare silită, creditorul este obligat să prezinte declarația pe propria răspundere privind neexecutarea creanței de către debitor, însoțită de dovada transmiterii unei somații către debitor privind stabilirea unui termen pentru executarea benevolă a documentului executoriu. Această prevedere este necesară în scopul garantării respectării procedurii de executare benevolă de către creditor înainte de inițiere a procedurii de executare silită și pentru a asigura că debitorul n-a executat în mod benevol obligațiile sale. În situația în care se constată că debitorul și-a îndeplinit obligațiile benevol în interiorul termenului acordat de creditor sau că acesta a fost somat necorespunzător (obligație impusă creditorului), creditorul va suporta sancțiunile procedurale prevăzute de *Codul de executare*.

În ceea ce privește **art. 9² alin. (1) și (2)** acestui capitol, se instituie o obligație pentru creditor înainte de a fi demarată procedura de executare silită. Această obligație constă în somarea debitorului în legătură cu executarea benevolă a documentului executoriu într-un interval de 15 zile. Necesitatea acestor prevederi juridice derivă din principiul fundamental al dreptului la apărare al debitorului și din garantarea unui proces echitabil, conform celor statuate de Curtea Constituțională în Hotărârea sa nr. 1 din 15 ianuarie 2013. Prin intermediul somării, debitorului i se oferă posibilitatea de a acționa benevol în executarea obligațiilor sale înainte de a fi necesar să se recurgă la măsuri coercitive – executarea silită. Aceasta contribuie la prevenirea unor eventuale cheltuieli obligatorii asociate cu procesul de executare silită, care, odată demarat, impune costuri suplimentare debitorului. Somarea debitorului se efectuează în formă scrisă prin orice mijloace adecvate circumstanțelor, inclusiv prin intermediul executorului judecătoresc, conform prevederilor prevăzute la art. 28 din *Codul de executare*.

La **art. 9² alin. (3)** se reglementează ipoteza când somarea debitorului nu a fost posibilă, creditorul urmează să recurgă la comunicarea prin publicare a somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În partea ce ține de dispozițiile **art. 9² alin. (4) și (5)** se indică momentul de când începe a curge termenul pentru somarea debitorului.

Cu referire la **art. 9³** se reglementează modalitatea de consemnare a stingerii obligațiilor ce derivă dintr-un document executoriu. Prin urmare, la acest aspect sunt aplicabil dispozițiile art. 967 din *Codul civil*, în special modul de obținere a unui act scris privind executarea obligațiilor.

De asemenea, se propune completarea și realizarea unor modificări în cuprinsul **art. 12 alin. (2)** din *Codul de executare*, pentru a se alinia prevederea respectivă cu adăugirile propuse la art. 256 din *Codul de procedură civilă*.

La **art. 15 alin. (1)** se propun a fi operate modificări cu titlu de principiu, că adresarea de către creditor la un executor judecătoresc în vederea inițierii procedurii de executare silită va putea fi admisă doar dacă debitorul nu a executat benevol documentul executoriu în interiorul termenului de executare indicat în somație, prin aceasta realizându-se în practică indicația Curții Constituționale din HCC nr. 1 din 15 ianuarie 2013. La fel, în **art. 15 alin. (2)** se propune o ajustare a prevederilor legale, prin excluderea cazurilor separate care sunt prevăzute și în cuprinsul art. 256 alin. (1) din *Codul de procedură civilă* și includerea unei prevederi generale care va face trimitere la norma procesual civilă menționată anterior.

În acest context trebuie de precizat faptul că în ciuda excluderii caracterului strict imediat al acestor acte judecătorești, titlurile executorii eliberate în cazurile prevăzute la art. 256 alin. (1) din *Codul de procedură civilă*, vor continua să beneficieze de autoritatea oficială, ele fiind expediate din oficiu executorului judecătoresc de către instanță, ca urmare a neprezentării dovezii de plată de către debitor în termenul acordat de instanță. Beneficiul dat urmează a fi păstrat în considerarea specificității creditorilor și de vulnerabilitate a acestora.

La **art. 15** din *Codul de executare*, se propune completarea cu **alin. (6)**, destinat reglementării executării plăților periodice. Conform acestei prevederi, în situația în care debitorul nu își onorează obligațiile până la data scadenței fiecărei perioade, creditorul are dreptul să transmită titlul executoriu pentru executare silită. Aceasta conferă creditorului posibilitatea de a iniția procedura de executare silită fără a mai fi necesară acordarea debitorului unei perioade suplimentare de executare benevolă, prevenind astfel abuzul debitorului de a beneficia de un termen de executare benevolă suplimentar la fiecare perioadă scadentă. Prin urmare, în momentul demarării procedurii de executare silită, se consideră că termenul pentru executare benevolă a expirat.

Articolul 16 alin. (3) va avea o redacție nouă, care va prevedea: „*Hotărârile judecătorești în contencios administrativ se prezintă spre executare în conformitate cu prevederile stabilite în Capitolul VI din Codul Administrativ.*” Această redacție are ca scop aducerea în conformitate a acestei prevederi cu dispozițiile art. 249 alin. (1) din *Codul administrativ*, care stabilește că hotărârile judecătorești și alte titluri

executorii se execută conform prevederilor stabilite în Capitolul VI din *Codul administrativ*. În consecință, reglementarea separată a procedurii de executare silită a actelor judecătorești în cauzele de contencios administrativ exclude aplicarea normelor din *Codul de executare*.

În ceea ce privește **art. 60 alin. (1), (3), (3¹) și (3²)** din *Codul de executare*, vor fi operate modificări în vederea punerii în practică a raționamentelor Curții Constituționale din HCC nr. 39 din 14 decembrie 2017. Astfel, se propune completarea și realizarea unor modificări, pentru a se alinia prevederile respective cu adăugirile propuse la art. 9² din prezentul cod.

La **art. 60 alin. (4)** din *Codul de executare*, vor fi operate modificări în scopul executării Hotărârii Curții Constituționale nr.5 din 03 martie 2022. Astfel, art. 60, alin. (4) din *Codul de executare*, care reglementează cazurile în care debitorul poate contesta încheierile privind intentarea procedurii de executare, să nu se limiteze doar la prevederile cuprinse în art. 61, alin. (1), lit. b), e) și f), ci să includă întregul alin. (1) al art. 61 din cod.

Din conținutul **art. 61 alin. (1)** din *Codul de executare* se va elimina cuvântul „poate”, care a fost declarat neconstituțional prin intermediul Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 8 octombrie 2019. Cuvântul „poate” din art. 61 alin. (1) din *Codul de executare* este interpretat în mod echivoc de către autorități, unele considerând că acesta conferă executorului judecătoresc o discreție în a refuza sau iniția procedura executării silite. Prin urmare, Curtea a decis că pentru asigurarea certitudinii juridice, în contextul dreptului de proprietate, acest termen trebuie să fie declarat neconstituțional.

În partea ce ține de **art. 61 alin. (1) lit. e¹** se impune necesitate de a completa cu un temei de refuz în intentarea procedurii de executare faptul neprezentării declarației pe propria răspundere a creditorului privind neexecutarea creanței de către debitor, împreună cu dovada somației adresate debitorului privind acordarea unui termen pentru executarea benevolă a documentului executoriu. Aceste temei este necesar pentru a „disciplina” creditorul în vederea respectării obligației sale privind somarea debitorului pentru ca cel din urmă să execute benevol obligația impusă de documentul executoriu.

Cu toate acestea, pentru aplicarea acestui temei de refuz trebuie verificate în două ipoteze separate:

(i) în cazul documentelor executorii prezentate de către creditor în ordinea art. 15 alin. (1) din *Codul de executare*, creditorul trebuie să prezinte obligatoriu ambele acte: (a) declarația pe propria răspundere privind neexecutarea creanței de către debitor, împreună cu (b) dovada somației adresate debitorului privind acordarea unui termen pentru executarea benevolă a documentului executoriu.

(i) în cazul documentelor executorii ce se prezintă de către instanță din oficiu în corespundere cu art. 15 alin. (2) din *Codul de executare*, atunci creditorul urmează să prezinte doar declarația pe propria răspundere privind neexecutarea creanței de către debitor. Or, în ipoteza dată, debitorul are obligația de a prezenta instanței de judecată dovada faptului că a executat obligația în termenul indicat în dispozitivul hotărârii instanței, obligație ce derivă din art. 12 alin. (2), I-a teză (conform proiectului).

De asemenea, se dispune abrogarea **art. 73** din *Codul de executare*, acesta fiind declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 25 martie 2021. Expresia legală "aducerea forțată a debitorului" implică constrângerea împotriva voinței sale, încălcând libertatea individuală conform art. 25 din Constituție. Scopul procedurii din Codul de executare, art. 73, este să informeze debitorul cu privire la acțiunile executorului judecătoresc, pentru a proteja drepturile altor persoane și a menține autoritatea justiției. Cu toate acestea, în practică, procedura de notificare a debitorului prevăzută la art. 67 este suficientă pentru a-i aduce la cunoștință actele de executare.

În continuare, se propune excluderea celei de-a doua propoziții din cuprinsul **alin. (1) al art. 161** și a **alin. (2) al art. 162**, declarate în ambele cazuri neconstituțională prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 8 din 5 aprilie 2019. Alineatul (1) al art. 162 se propune a fi redat într-o redacție nouă, care ar sublinia unificarea situației participanților la procesul de executare și a terților sub aspectul momentului de la care se calculează termenul de decădere de 15 zile (acesta fiind momentul în care ei au aflat ori trebuiau să afle despre actele pe care doresc să le conteste).

Intrarea în vigoare a legii

Conform prevederilor proiectului, prezenta lege va intra în vigoare la expirarea termenului de două luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Această dispoziție este justificată de necesitatea acordării subiecților de drept un timp rezonabil pentru a se familiariza cu noile reglementări.

Prezenta lege se va aplica documentelor executorii, în sensul art. 11 din *Codul de executare*, emise după data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția prevederii de la art. II pct. 5, care se aplică inclusiv documentelor executorii privind urmărirea plăților periodice eliberate până la data intrării în vigoare a prezentei legi, unde pe marginea acestora au fost intentate proceduri de executare silită, fără ca executorul judecătoresc să întreprindă acțiuni de punere în executare a documentului executoriu.

Această excepție este justificată în scopul implementării Hotărârii Curții Constituționale nr. 39 din 14 decembrie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 15 alin. (2) lit. d) și 38 alin. (4) lit. f) din Codul de executare al Republicii Moldova.

Astfel, atragem atenția că inițierea procedurii de executare atrage obligația achitării onorariului executorului judecătoresc conform prevederilor art. 38 alin. (4) lit. f), chiar și în situațiile în care debitorul nu se opune și execută documentele executorii benevol (inclusiv și atunci când debitorul îndeplinește obligația în termenul prevăzut la art. 60 alin. (3)). Considerăm că această situație reprezintă o sarcină excesivă pentru debitor, deoarece acesta este obligat să achite un onorariu în quantum de 50% chiar și în cazul în care executorul judecătoresc nu întreprinde nicio acțiune de punere în executare a documentului executoriu, ci doar inițiază procedura de executare și acordă termenul pentru executare prevăzut la art. 60 alin. (3) din Codul de executare.

5. Fundamentarea economico-financiară
Implementarea prevederilor proiectului nu va necesita cheltuieli financiare din bugetul de stat.
6. Modul de incorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Prezentul proiect de lege nu va impune necesitatea modificării altor acte normative.
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
<p>În scopul respectării prevederilor <i>Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional</i>, proiectul urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (compartimentul „<i>Transparență decizională</i>”, directoriul „<i>Proiecte de acte normative</i>”, subcapitolul „<i>Registrul proiectelor de acte normative</i>”), totodată fiind plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect.</p> <p>La fel anunțul de inițiere a procesului de elaborare a prezentului proiect a fost plasat și pe platforma www.particip.gov.md</p>

Secretar de stat

/semnat electronic/

Stanislav COPEȚCHI